Legenda

A. Geluidsbelasting cumulatief (L_{den} [dB(A)])

- 0 - 50
- 50 - 60
- 60 - 65
- 65 - 104

B. Jaargemiddelde stikstofdioxiode (NO_2) concentratie bij rijkswegen (µg /m³)

- < 30
- 30 - 40
- 40 - 50
- 50 - 52
- > 52

C. Jaargemiddelde fijnstof (PM10) concentraties bij rijkswegen in (µg /m³)

- < 26
- 26 - 27
- 27 - 28
- 28 - 29
- > 29

D. Bestemmingen vanaf Weeze

- Vliegvelden

Aantal passagiers (aankomst en vertrek)

- 1.000
- 100.000

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR;
Infrastructuur: © TDK, Emmen;
Geluid: © MNP;
NO2: Rijkswaterstaat/DWW, 2004

Milieuaspecten

Deze kaart laat drie milieuaspecten zien die van invloed kunnen zijn op ruimtelijke ontwikkelingen. Ook worden de bestemmingen van het nabije Airport Weeze aangegeven.

A.Geluidsbelasting (cumulatief)

Op deze kaart is voor het jaar 2003 de cumulatieve geluidsbelasting weergegeven. De berekeningen zijn uitgevoerd in de nieuwe dosismaat voor geluid Lden ('Level day-evening-night') in dB(A). De voorkeursgrenswaarde (voor wegverkeer) ligt op 50 dB(A). De hoogste geluidsbelastingen op de kaart zijn waar te nemen rondom het vliegveld Volkel (buiten de Stadsregio Arnhem Nijmegen) en langs de rijkswegen A12, A15, A50 en A73.

B. Luchtkwaliteit: stikstofdioxide (NO_2)

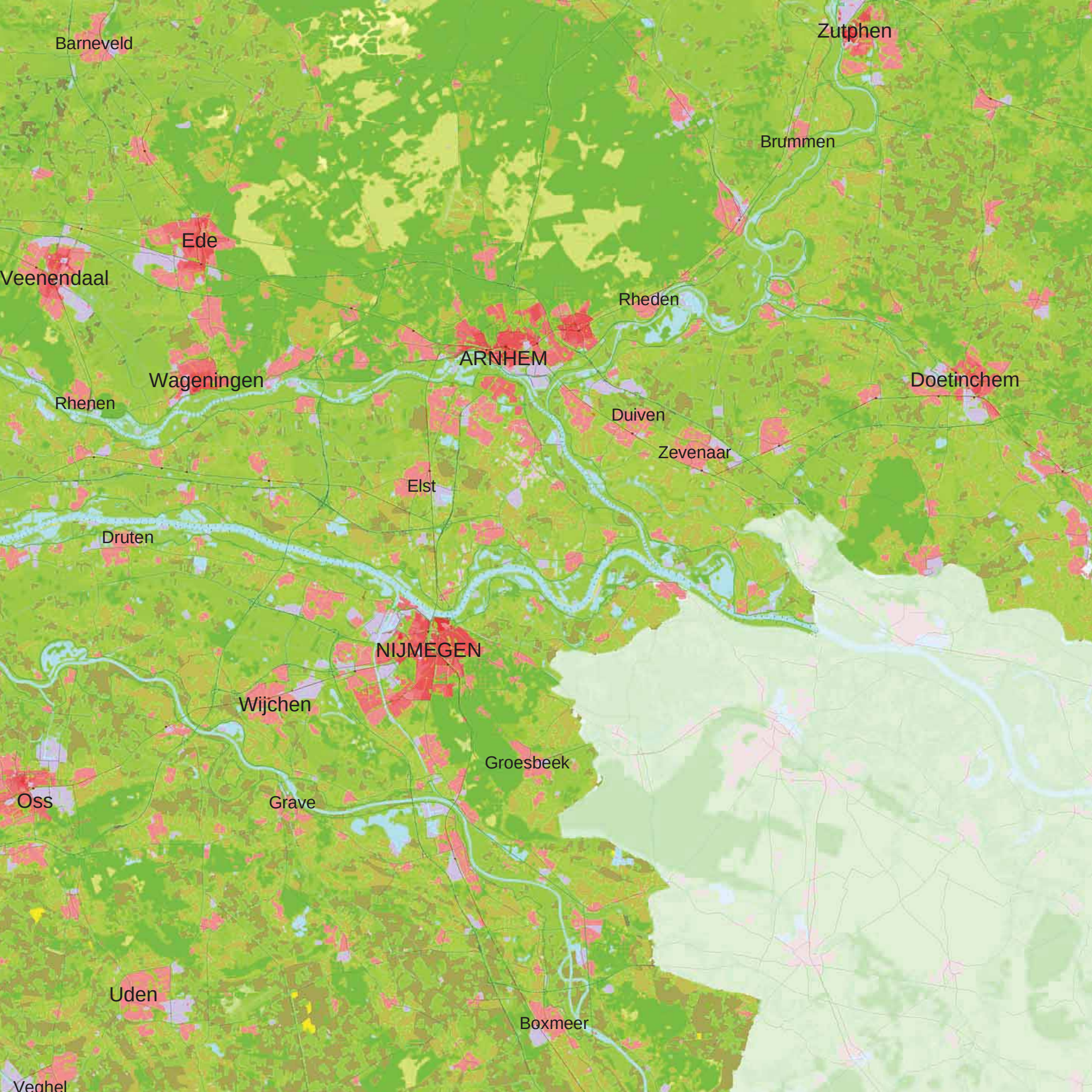
Deze kaart toont de jaargemiddelde concentratie van stikstofdioxide (NO_2) bij autosnelwegen in 2004. De weergegeven concentraties zijn totale concentraties, berekend met het VLW-model (versie 2.50). Voor NO_2 geldt in 2010 een grenswaarde van 40 µg/m³. De grootste stikstofdioxideknelpunten zijn dezelfde locaties als die van de grootste fijnstofknelpunten.

C. Luchtkwaliteit: fijnstof (PM10)

Deze kaart geeft voor het jaar 2004 de jaargemiddelde concentraties fijnstof (PM 10) weer langs de autosnelwegen. De weergegeven concentraties zijn totale concentraties zoals berekend met het VLW-model (versie 2.50). Voor PM10 geldt in 2005 een grenswaarde van 40 µg/m³ voor de jaargemiddelde concentratie. Naast de jaargemiddelde norm is er ook een daggemiddelde norm van 50 µg/m³,die maximaal 35 dagen per jaar mag worden overschreden. De grootste fijnstofknelpunten doen zich in de Stadsregio Arnhem Nijmegen voor op de A12 tussen knooppunt Grijsoord en afslag Duiven, op de A50 tussen de knooppunten Grijsoord en Ewijk en op de A73 tussen de knooppunten Ewijk en Neerbosch.

D. Bestemmingen Airport Weeze

Airport Weeze (de voormalige Flughafen Niederrhein) ligt vlak over de grens ten zuiden van Kleve. Voor de inwoners en ondernemers van deze Stadsregio is dit het dichtstbijzijnde vliegveld van waaruit verschillende Europese landen kunnen worden aangedaan. De kaart bestemmingen Airport Weeze geeft aan naar welke bestemmingen vanuit deze luchthaven kan worden gevlogen. Het totaal aantal passagiers dat in 2005 vanaf Airport Weeze heeft gevlogen bedraagt 593.774.

Barneveld
Zutphen
Brummen
Ede
Veenendaal
Rheden
ARNHEM
Wageningen
Doetinchem
Rhenen
Duiven
Zevenaar
Elst
Druten
NIJMEGEN
Wijchen
Groesbeek
Oss
Grave
Uden
Boxmeer
Veghel

Legenda

Landschapstypologie

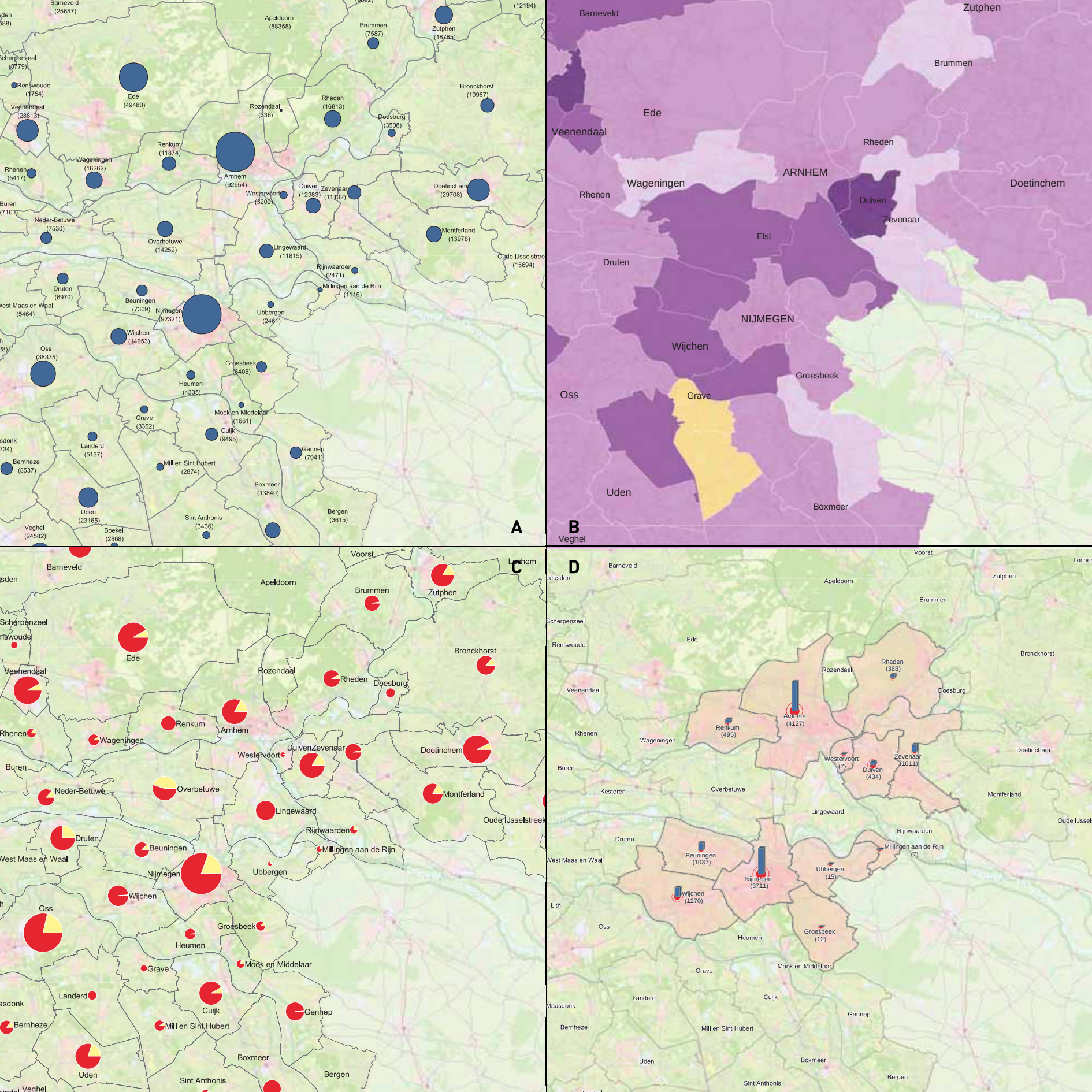
- Diepe zee
- Grote meren
- Overige meren, plassen en wateren
- Vliegveld
- Schiphol
- Park, groenzone
- Park
- Bebouwd recreatief gebied
- Glastuinbouw
- Volkstuinen
- Boomkwekerijen
- Aaneengesloten bebouwing
- Historisch centrum (- 1869)
- Oude stadswijken (1869 - 1930)
- Stadswijken jaren '30 - '70
- Bebouwing in bos
- Industrie
- Industrie, haventerrein
- Kantoren
- Bos
- Weiland, droog
- Weiland
- Weiland, nat
- Akkerland, droog
- Akkerland
- Akkerland, nat
- Bollenvelden
- Strand, zandverstuivingen
- Duinen
- Heide
- Uiterwaarden
- Drasland, rietland
- Weiland (buitenland)

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR

5.2.4 Occupatie

Landschapstypologie (Witsenkaart)

Met deze kaart, vernoemd naar de voormalige directeur-generaal Ruimtelijke Ordening, mr. J. Witsen, is getracht om naast de topografie ook de typologie van het landschap in beeld te brengen. Landschapsbepalende elementen en eigenschappen, zoals de niet op topografische kaarten voorkomende watertrappen en woonmilieutypen, zijn daartoe in de legenda opgenomen.

A
Barneveld (25657)
Apeldoorn (88358)
Brummen (7587)
Zutphen (18785)
(12194)
Ede (49480)
Rozendaal (336)
Rheden (16813)
Doesburg (3508)
Broncklhorst (10967)
Renswoude (1754)
Veenendaal (28813)
Renkum (11874)
Wageningen (16262)
Arnhem (92954)
Rhenen (5417)
Westervoort (3209)
Duiven (12983)
Zevenaar (11102)
Doetinchem (29708)
Neder-Betuwe (7530)
Overbetuwe (14252)
Montferland (13978)
Lingewaard (11815)
Rijnwaarden (2471)
Millingen aan de Rijn (1115)
Oude IJsselstreek (15694)
Druten (6970)
Beuningen (7309)
Nijmegen (92321)
Ubbergen (2461)
Wijchen (14953)
Oss (38375)
Groesbeek (6405)
Heumen (4335)
Grave (3362)
Mook en Middelaar (1661)
Cuijk (9495)
Landerd (5137)
Gennep (7941)
Bernheze (8537)
Mill en Sint Hubert (2874)
Boxmeer (13849)
Uden (23165)
Sint Anthonis (3436)
Bergen (3615)
Veghel (24582)
Boekel (2868)
B
Barneveld
Zutphen
Brummen
Ede
Veenendaal
Rheden
ARNHEM
Wageningen
Doetinchem
Rhenen
Duiven
Zevenaar
Elst
Druten
NIJMEGEN
Wijchen
Groesbeek
Oss
Grave
Uden
Boxmeer
Veghel
C
Barneveld
Voorst
Apeldoorn
Brummen
Zutphen
Scherpenzeel
Ede
Renswoude
Veenendaal
Rozendaal
Rheden
Doesburg
Broncklhorst
Renkum
Arnhem
Rhenen
Wageningen
DuivenZevenaar
Westervoort
Doetinchem
Buren
Overbetuwe
Neder-Betuwe
Montferland
Lingewaard
Oude IJsselstreek
Rijnwaarden
Druten
Beuningen
Millingen aan de Rijn
West Maas en Waal
Nijmegen
Ubbergen
Wijchen
Oss
Groesbeek
Heumen
Grave
Mook en Middelaar
Landerd
Cuijk
Gennep
Bernheze
Mill en Sint Hubert
Boxmeer
Uden
Sint Anthonis
Bergen
Veghel
D
Barneveld
Voorst
Apeldoorn
Zutphen
Brummen
Scherpenzeel
Ede
Renswoude
Broncklhorst
Rozendaal
Rheden (388)
Veenendaal
Doesburg
Arnhem (4127)
Renkum (495)
Rhenen
Wageningen
Westervoort (7)
Zevenaar (1011)
Duiven (434)
Doetinchem
Buren
Kesteren
Overbetuwe
Montferland
Lingewaard
Rijnwaarden
Druten
Millingen aan de Rijn (7)
Beuningen (1037)
West Maas en Waal
Ubbergen (15)
Nijmegen (3711)
Wijchen (1270)
Lith
Oss
Groesbeek (12)
Heumen
Mook en Middelaar
Grave
Landerd
Cuijk
Maasdonk
Gennep
Bernheze
Mill en Sint Hubert
Uden
Boxmeer
Sint Anthonis
Bergen

Legenda

A. Werkgelegenheid per gemeente 2004 in aantal arbeidsplaatsen

100

1.000

100.000

B. Ontwikkeling werkgelegenheid per gemeente 1996 - 2004

< 100% (afname)

100 - 110% (toename)

110 - 125%

125 - 150%

150 - 205%

C. Bedrijventerreinlocaties per gemeente 2004 in ha.

210

Netto uitgeefbaar bedrijventerrein, status 2005

Netto uitgegeven bedrijventerrein, status 2005

170

Netto uitgeefbaar zeehaventerrein, status 2005

Netto uitgegeven zeehaventerrein, status 2005

D. Aantal buitenlandse bedrijven

1 - 10

11 - 30

31 - 60

61 - 100

101 - 300

Aantal werknemers

11.000

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM DGR;
Arbeidsplaatsen: LISA, 2004;
Groei arbeidsplaatsen: LISA 1996-2004;
Bedrijventerreinen: IRIS, 2004, © VROM-DGR;
Internationale bedrijven: © STEC

Werken

De kaart 'werken' geeft per gemeente vier kengetallen voor het thema werken aan:

A.Werkgelegenheid per gemeente

Op deze kaart is per gemeente de omvang van de werkgelegenheid in 2004 in arbeidsplaatsen weergegeven. De omvang is bepaald door de fulltime en parttime banen bij elkaar op te tellen. Zoals te verwachten, blijkt uit de kaart, dat de werkgelegenheid in Arnhem en Nijmegen het grootst is.

B. Ontwikkeling van de werkgelegenheid in de afgelopen 8 jaar per gemeente

Binnen deze kaart wordt de procentuele verandering zichtbaar van de werkgelegenheid in 2004 ten opzichte van 1996 (= 100%). Duidelijk is te zien dat de werkgelegenheid in de samenhangende verstedelijkte zone, die zich uitstrekt van Wijchen via Nijmegen en Arnhem naar Zevennaar, zich het sterkst heeft ontwikkeld.

C. Bedrijventerreinlocaties per gemeente: uitgegeven en nog uit te geven bedrijventerreinen

Deze kaart laat voor 2005 in diagram de verhouding tussen netto uitgegeven bedrijventerrein en netto uitgeefbaar terrein zien. De hele cirkel vormt de totale hoeveelheid netto bedrijventerrein. Uit de kaart valt af te leiden, dat Nijmegen de grootste totale hoeveelheid netto bedrijventerrein beschikbaar heeft. De aanzienlijk kleinere hoeveelheid netto bedrijventerrein van Arnhem valt op ten opzichte van Nijmegen. Binnen de Stadsregio staat Arnhem op gelijke voet met Duiven en Over-Betuwe.

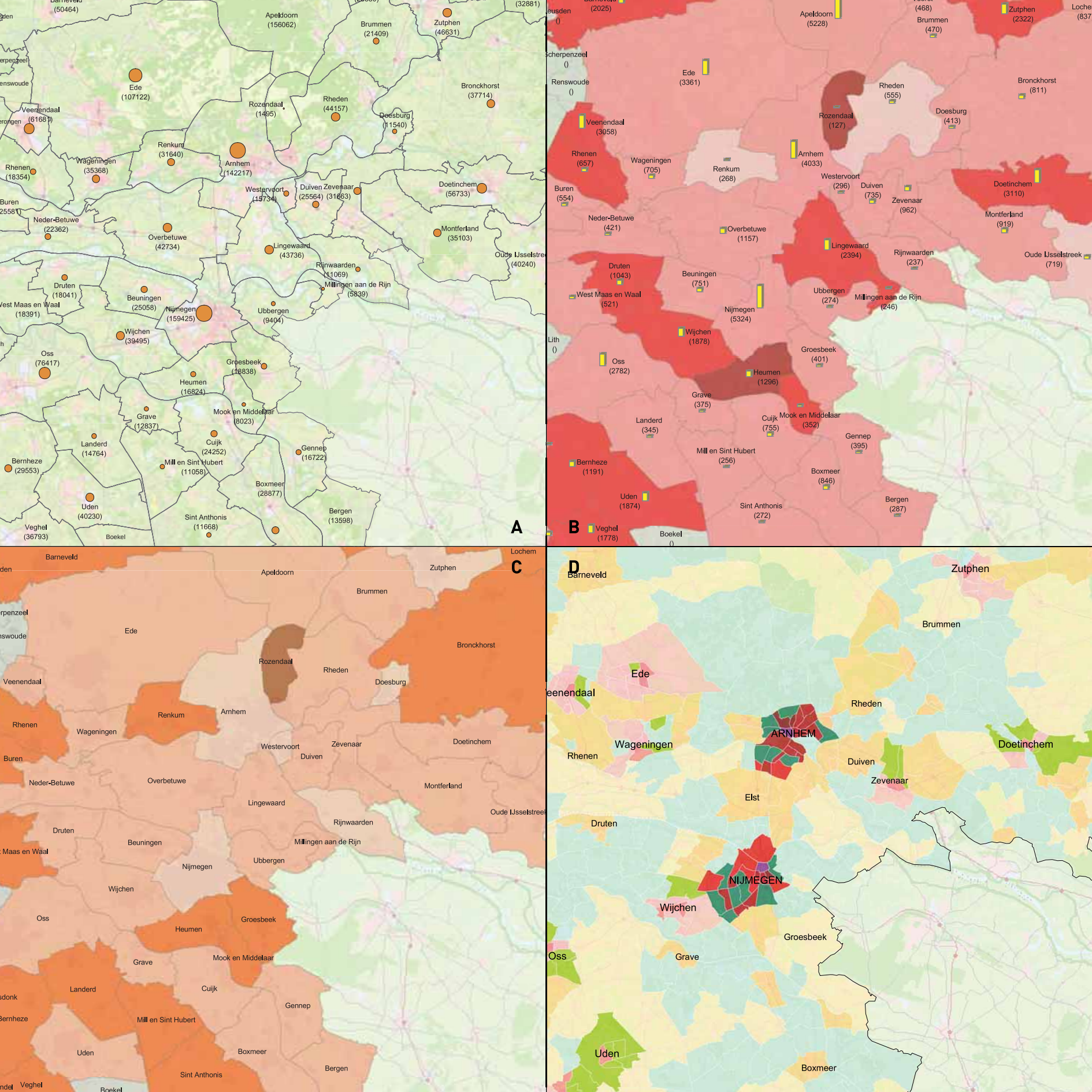
D. Internationale bedrijven

Op deze kaart is het aantal internationale bedrijven gevestigd in het stedelijk netwerk aan-gegeven. Tevens is het totaal aantal werknemers van deze bedrijven aangegeven. Peildatum is januari-2006. Het aantal internationale bedrijven kan worden gezien als een maat waarin het netwerk aantrekkelijk is voor bedrijven uit het buitenland.

Internationale werknemers

In deze tabel is de grensarbeid tussen Stadsregio Arnhem Nijmegen en België en Duitsland weergegeven. Grensarbeiders zijn werknemers die op het grondgebied van het ene land wonen en in het andere land werken. De gegevens zijn van het peiljaar 2001 (bron: Statline / CBS).

Wonen in het buitenland, werken in Nederland			
Inkomende grensarbeid uit België	Inkomende grensarbeid uit Duitsland	Uitgaande grensarbeid naar België	Uitgaande grensarbeid naar Duitsland
85	650	35	765

A
Barneveld (50464)
Apeldoorn (156062)
Brummen (21409)
Zutphen (46631)
Ede (107122)
Veenendaal (61681)
Rozendaal (1495)
Rheden (44157)
Doesburg (11540)
Bronckhorst (37714)
Renkum (31640)
Wageningen (35368)
Arnhem (142217)
Rhenen (18354)
Westervoort (15734)
Duiven (25564)
Zevenaar (31663)
Doetinchem (56733)
Neder-Betuwe (22362)
Overbetuwe (42734)
Montferland (35103)
Lingewaard (43736)
Rijnwaarden (11069)
Millingen aan de Rijn (5839)
Druten (18041)
Beuningen (25058)
Nijmegen (159425)
Ubbergen (9404)
Wijchen (39495)
Oss (76417)
Groesbeek (18838)
Heumen (16824)
Grave (12837)
Mook en Middelaar (8023)
Landerd (14764)
Cuijk (24252)
Gennep (16722)
Bernheze (29553)
Mill en Sint Hubert (11058)
Boxmeer (28877)
Uden (40230)
Sint Anthonis (11668)
Bergen (13598)
Veghel (36793)
Boekel
B
Apeldoorn (5228)
Brummen (470)
Zutphen (2322)
Ede (3361)
Renkum (268)
Rheden (555)
Bronckhorst (811)
Rozendaal (127)
Doesburg (413)
Veenendaal (3058)
Arnhem (4033)
Rhenen (657)
Wageningen (705)
Westervoort (296)
Duiven (735)
Zevenaar (962)
Doetinchem (3110)
Buren (554)
Neder-Betuwe (421)
Overbetuwe (1157)
Montferland (919)
Lingewaard (2394)
Rijnwaarden (237)
Oude IJsselstreek (719)
Druten (1043)
Beuningen (751)
West Maas en Waal (521)
Ubbergen (274)
Millingen aan de Rijn (246)
Nijmegen (5324)
Wijchen (1878)
Groesbeek (401)
Oss (2782)
Heumen (1296)
Grave (375)
Landerd (345)
Cuijk (755)
Mook en Middelaar (352)
Gennep (395)
Mill en Sint Hubert (256)
Bernheze (1191)
Boxmeer (846)
Uden (1874)
Sint Anthonis (272)
Bergen (287)
Veghel (1778)
Boekel
C
Barneveld
Apeldoorn
Zutphen
Brummen
Ede
Bronckhorst
Rozendaal
Rheden
Veenendaal
Doesburg
Renkum
Arnhem
Rhenen
Wageningen
Westervoort
Zevenaar
Doetinchem
Duiven
Buren
Neder-Betuwe
Overbetuwe
Montferland
Lingewaard
Rijnwaarden
Druten
Beuningen
Millingen aan de Rijn
Nijmegen
Ubbergen
Wijchen
Oss
Heumen
Groesbeek
Grave
Mook en Middelaar
Landerd
Cuijk
Gennep
Mill en Sint Hubert
Uden
Boxmeer
Sint Anthonis
Bergen
Veghel
Boekel
D
Barneveld
Zutphen
Brummen
Ede
Rheden
ARNHEM
Wageningen
Doetinchem
Rhenen
Duiven
Zevenaar
Elst
Druten
NIJMEGEN
Wijchen
Groesbeek
Oss
Grave
Uden
Boxmeer

Legenda

A. Aantal inwoners per gemeente

- 1.000
- 10.000
- 100.000

B. Relatieve groei woningvoorraad

- < 100% (afname)
- 100 - 105% (toename)
- 105 - 110%
- 110 - 120%
- 120 - 175%

Absolute groei woningvoorraad

- 4.600

C. Gemiddelde woningwaarde in Euro

- < 150.000
- 150.000 - 200.000
- 200.000 - 250.000
- 250.000 - 300.000
- > 300.000
- onbekend of onbetrouwbaar

D. Woonmilieu-typologiën op basis van vier positie-postcodegebieden 2002

- Centrum Stedelijk plus
- Centrum Stedelijk
- Stedelijk VoorOorlogs
- Stedelijk NaOorlogs compact
- Stedelijk NaOorlogs grondgebonden
- Groen stedelijk
- Centrum Kleinstedelijk
- Kleinstedelijk
- Groen Kleinstedelijk
- Centrum Dorps
- Dorps
- Landelijk bereikbaar
- Landelijk perifeer
- Geen classificatie (postcode na 2002)

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR;
Infrastructuur: © TDK, Emmen;
Inwoners: © CBS/StatLine;
Gemiddelde woningwaarde: © CBS/StatLine;
Woonmilieus: © ABF-Research;
Postcodegebieden: © IRIS International

Wonen

De kaart wonen geeft per gemeente vier kengetallen voor het thema wonen aan:

A. Aantal inwoners

Op deze kaart is het aantal inwoners op 1 januari 2006 per gemeente weergegeven. Arnhem en Nijmegen hebben duidelijk het grootste aantal inwoners. In beide steden samen woont ongeveer 40% van de bewoners van de Stadsregio.

B. Toename woningvoorraad

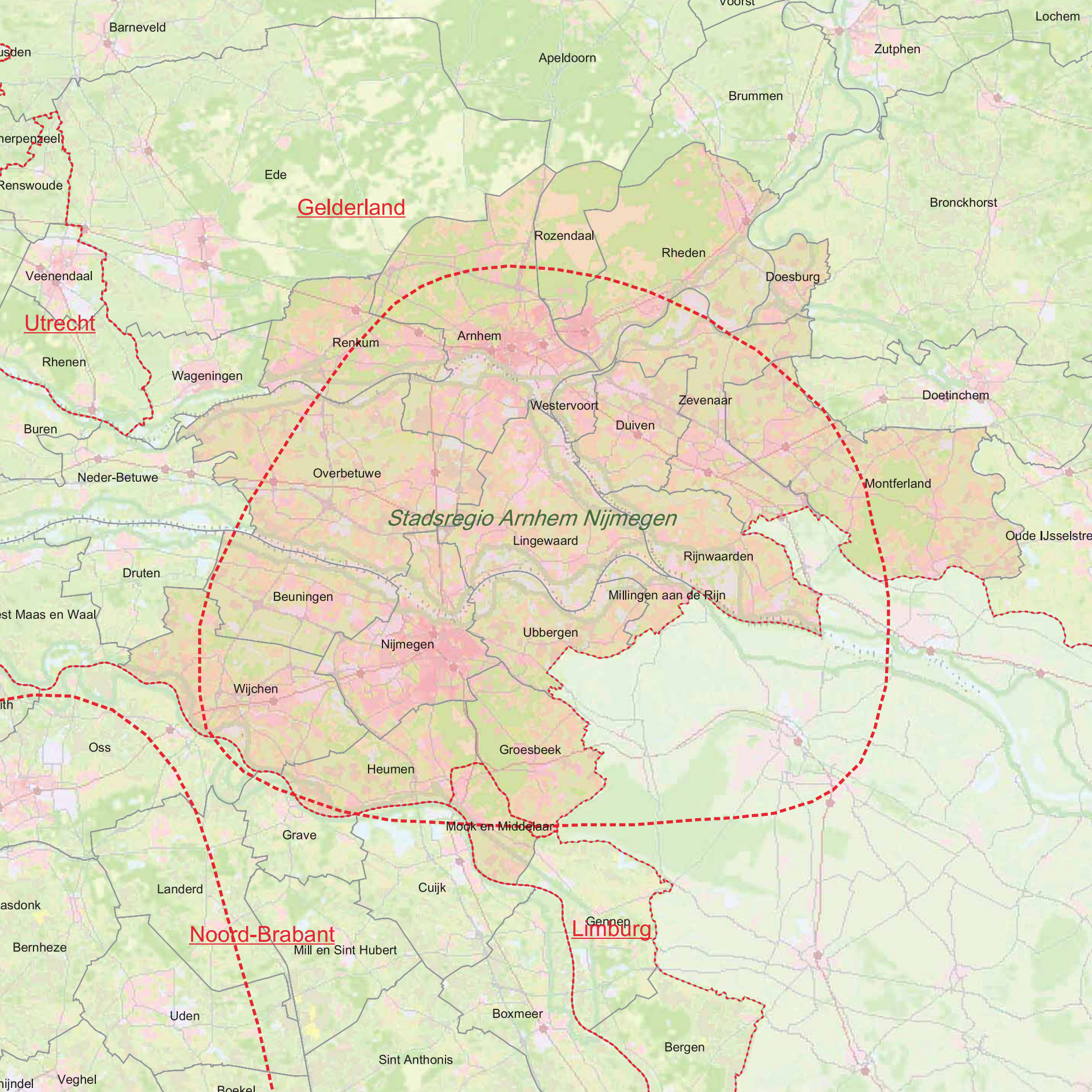
Deze kaart maakt de absolute én procentuele toename van de woningvoorraad in 2005 (peildatum 1 januari) ten opzichte van 1996 (= 100%) zichtbaar. Wat betreft het absolute aantal gebouwde woningen nemen Nijmegen en Arnhem logischerwijs de koppositie in. Opvallend is de grote toeneming van de absolute woningvoorraad in Lingewaard. De relatieve toeneming van de woningvoorraad laat een ander plaatje zien. De woningvoorraad groeit relatief het sterkst in Heumen en Rozendaal, maar ook Druten (ligt buiten de Stadsregio Arnhem Nijmegen), Lingewaard, Millingen aan de Rijn, Mook en Middelaar, West Maas en Waal (ligt buiten de Stadsregio Arnhem Nijmegen) en Wijchen springen eruit. Arnhem en Nijmegen nemen hier een gemiddelde positie in. Renkum en Rhenen vallen op door een lage relatieve groei van de woningvoorraad.

C. Gemiddelde woningwaarde

In deze kaart is de gemiddelde woningwaarde per gemeente weergegeven (waardepeildatum 1-1-2003). De uitkomsten zijn gebaseerd op gegevens over de waarde van het onroerend goed op basis van de gemeentelijke taxaties in het kader van de Wet waardering onroerende zaken. De gemiddelde woningwaarde is in Rozendaal het hoogst, op de voet gevolgd door Groesbeek, Heumen, Mook en Middelaar en Renkum. In Arnhem en Nijmegen alsook Doesburg, Rijnwaarden en Westervoort is de gemiddelde woningwaarde het laagst. In de overige gemeenten in de Stadsregio Arnhem Nijmegen ligt de gemiddelde woningwaarde ongeveer op één lijn.

D. Woonmilieus

Op deze kaart zijn de postcodegebieden gecategoriseerd aan de hand van de woonmilieutypologie van ABF Research (VOIS). Deze woonmilieutypologie is gemaakt voor de postcode-indeling van 2002. Dit betekent niet, dat aan de nieuw toegevoegde postcodegebieden geen woonmilieutypologie is toegekend. Zowel binnen Arnhem als Nijmegen is veel stedelijke naoorlogse bouw aanwezig. Vanwege het feit dat de centra van Arnhem en Nijmegen tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd zijn geraakt, is het aandeel van het woonmilieutype stedelijk vooroorlogs hier gering. Beide steden worden verder gekenmerkt door groenstedelijke woonmilieus aan de stadsranden. De groeikernen Wijchen en Zevenaar zijn te karakteriseren als kleinstedelijk. De overige gemeenten binnen de Stadsregio Arnhem Nijmegen behoren tot de woonmilieucategorie (centrum) dorps.

Barneveld
Apeldoorn
Zutphen
Lochem
Brummen
Ede
Gelderland
Bronckhorst
Rozendaal
Rheden
Doesburg
Veenendaal
Utrecht
Renkum
Arnhem
Rhenen
Wageningen
Doetinchem
Westervoort
Zevenaar
Duiven
Buren
Overbetuwe
Neder-Betuwe
Montferland
Stadsregio Arnhem Nijmegen
Lingewaard
Rijnwaarden
Druten
Beuningen
Millingen aan de Rijn
Ubbergen
Nijmegen
Wijchen
Oss
Groesbeek
Heumen
Mook en Middelaar
Grave
Landerd
Cuijk
Gennep
Limburg
Noord-Brabant
Bernheze
Mill en Sint Hubert
Uden
Boxmeer
Bergen
Sint Anthonis
Veghel

Legenda

Bestuurlijke structuur

- WGR-plus gebied
- gemeenten 2005
- provincies
- stedelijk netwerk (indicatief)

Bron: VROM - DGR/GEO 2006

5.2.5 Bestuurlijke voorzieningen

De geschiedenis van de georganiseerde samenwerking binnen de regio is van vrij recente datum. In 1995 besloten 25 regiogemeenten om (o.a.) op het terrein van de ruimtelijke ordening samen te gaan werken en werd het Knooppunt Arnhem Nijmegen, het KAN, opgericht. Het KAN kreeg op grond van de Kaderwet Bestuur in Verandering en later de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) extra wettelijke taken en bevoegdheden voor de aanpak van vraagstukken, die om een regionale oplossing vroegen. Met de inwerkingtreding van de Wijzigingswet Wgr-plus op 1 januari 2006 heeft de intergemeentelijke samenwerking binnen het KAN een definitieve wettelijke basis gekregen. Naar aanleiding hiervan is tegelijkertijd de naam van het KAN veranderd in de Stadsregio Arnhem Nijmegen.

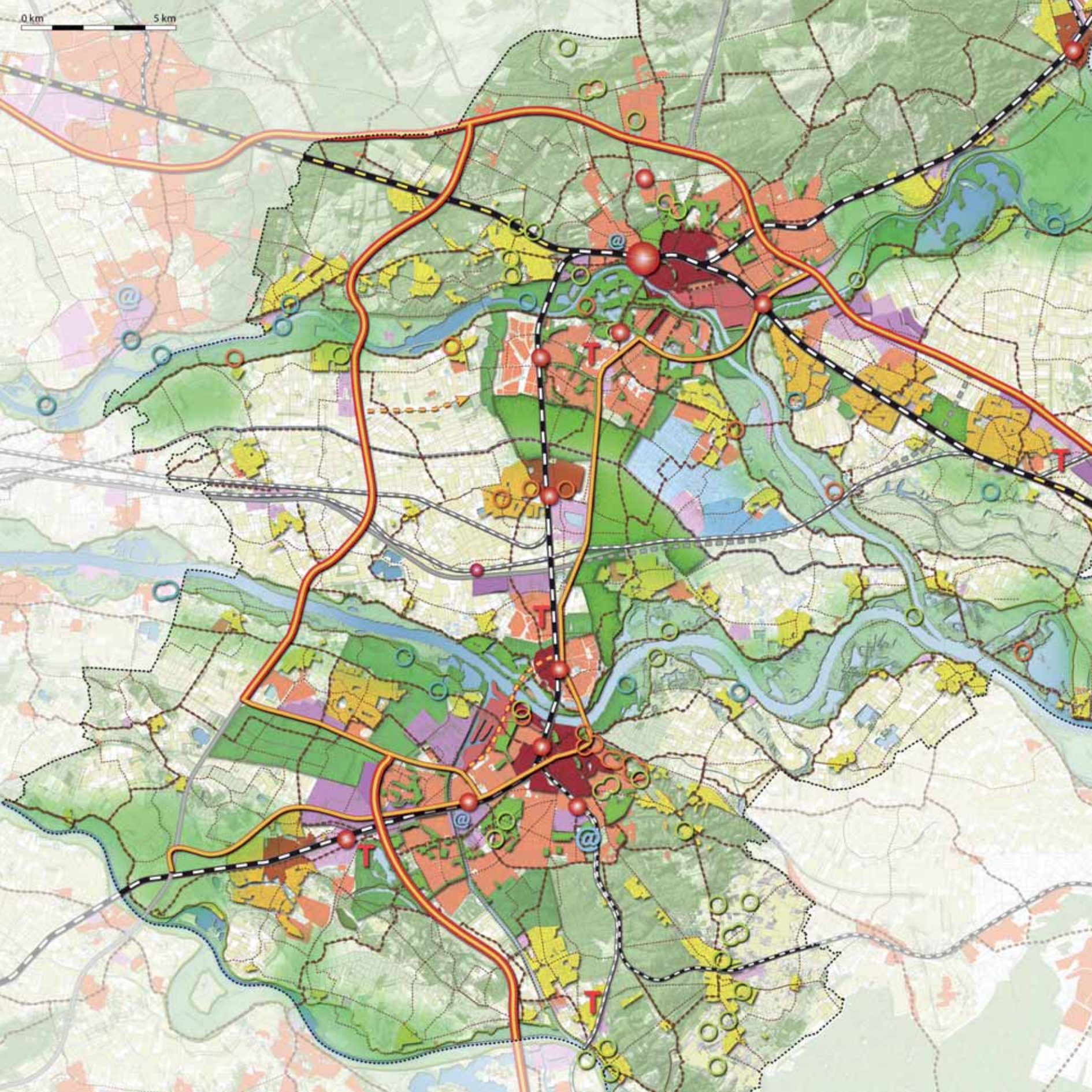
Bij de Stadsregio Arnhem Nijmegen zijn 20 gemeenten aangesloten, te weten Arnhem, Beuningen, Doesburg, Duiven, Groesbeek, Heumen, Lingewaard, Millingen a/d Rijn, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Ubbergen, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.

Het bestuur van de Stadsregio omvat drie organen: de KAN-raad (het algemeen bestuur), het College van Bestuur (het dagelijks bestuur) en de voorzitter. In de KAN-raad zitten 37 vertegenwoordigers van voornoemde 20 gemeenten (gemeenteraadsleden en/of leden van B&W-colleges). Het College van Bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf andere leden. De onafhankelijke, extern geworven voorzitter wordt benoemd door de KAN-raad, de overige leden worden benoemd uit de KAN-raad. Naast voornoemde bestuursorganen zijn er drie Commissies van Advies ingesteld: een voor Bestuur en Financiën, een adviescommissie voor Mobiliteit en Werken en een commissie voor Ruimte en Wonen. Het bestuur wordt ambtelijk ondersteund door ongeveer 22 medewerkers. Deze medewerkers dragen zorg voor de beleidsvoorbereiding en realisering van de bestuurlijke besluiten.

In de jaarrekening van 2005 bedroegen de inkomsten van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in totaal 75,26 miljoen euro. De eigen bijdrage van de aangesloten gemeenten bedroeg 2,26 miljoen euro, oftewel 3,15 euro per inwoner. Het rijk heeft in 2005 73 miljoen euro ingebracht. Wat betreft de uitgaven is ongeveer 3 miljoen euro naar het algemene beheer van de Stadsregio Arnhem Nijmegen gegaan. De rest van het budget is uitgegeven aan plannen, projecten en programma's op het gebied van wonen (6,5 miljoen euro), werken (0,4 miljoen euro), ruimte (0,4 miljoen euro) en mobiliteit (73,7 miljoen euro). De hogere uitgaven werden gedekt uit de eerder ontvangen gedecentraliseerde middelen.

Figuur 5.2: Organogram (bron: www.kan.nl)

0 km
5 km

Legenda

Tien prioriteiten

1. Aansluiting Europese infrastructuur

Verbreding A12 en A50

HSL-Oost

Lightrail Nijmegen-Düsseldorf

2. Ontwikkelen samenhangend OV-netwerk

Regiorail

3. Ontwikkeling multimodale knooppunten

Knopen en centra Regionaal Opstap Punt

Transferia

Gebiedsontwikkeling

4. Herstructurering bedrijventerreinen en hoofdwegennet

Bedrijventerreinen

Glastuinbouw

Regionale Ruit

5. Ruimte voor innovatie

Internetknooppunt

Broedplaatsen

6. Versterken grootstedelijk klimaat

Centrumstedelijk milieu

Stedelijk waterfront

Kwaliteitsimpuls groeikernen

7. Ontwikkeling eigenheid en identiteit dorpen

Dorpen

Zoekzones landschapsversterkinng

8. Ontwikkeling recreatief routenetwerk

Fiets- en wandelnetwerk

9. Kwaliteit natuur in en om de stad

Park Over-Betuwe

Rivierprojecten

Stedelijke uitloopgebieden

10. Ontwikkelen cultuurhistorische zones

Limes

Frontlinie (WOII- koude oorlog)

Dijk en Kolk

Bron: Vista

5.3 → REGIONAAL PLAN EN ONTWIKKELINGSPROGRAMMA 2005-2020

Eerder hebben wij het Regionaal Plan 2005-2020 Stadsregio Arnhem Nijmegen en het daarmee samenhangende Regionaal Ontwikkelingsprogramma genoemd, bij elkaar de regionale ontwikkelingsagenda van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. In deze paragraaf staat de inhoud van beide documenten centraal.

Ambitie en opgaven

De Stadsregio Arnhem Nijmegen heeft de ambitie om "een aantrekkelijke, internationaal concurrerende regio" te worden, "de best presterende regio na de Randstad." Bewoners, bedrijven en bezoekers moeten aan de regio worden gebonden door "het verbeteren van condities voor het 'goede leven': het bieden van mogelijkheden voor prettig wonen en succesvol werken in een mooi, aantrekkelijk landschap en waar men zich snel en comfortabel kan verplaatsen" (pagina 14, Regionaal Plan 2005-2020 Stadsregio Arnhem Nijmegen).
Om bovenstaande ambitie te bewerkstelligen is volgens de Stadsregio Arnhem Nijmegen voor vier opgaven een extra inzet nodig. Refererend aan de in deze atlas gehanteerde categorie-indeling 'economie-sociaal/cultureel-ecologie' kunnen twee opgaven worden gerekend tot de categorie 'economie', één opgave tot de categorie 'sociaal/cultureel' en één opgave tot de categorie 'ecologie'.

Economie

1. Werken: versterken van het economische vestigingsklimaat in (internationaal) perspectief, waarbij de potenties van de stuwende werkgelegenheid worden uitgebuit.
2. Mobiliteit: verbeteren van de bereikbaarheid in het regionale kernnet van (snel)wegen en OV, waarbij de mobiliteit per auto, trein, bus en de fiets beter wordt geïntegreerd.

Sociaal/cultureel

3. Wonen: verbeteren van de kwaliteit van het wonen in stad, dorp en landelijk gebied, waarbij de relatie met landschap, bereikbaarheid en voorzieningen kwaliteitsfactoren zijn.

Ecologie

4. Landschap: vergroten van de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het landelijke gebied voor de natuur en recreatie. (pagina 14, Regionaal Plan 2005-2020 Stadsregio Arnhem Nijmegen).

Maatregelen en projecten

Voor de 4 opgaven zet de Stadsregio Arnhem Nijmegen in op verschillende maatregelen. Bestuurlijk wordt een aantal prioriteiten gesteld. Deze prioritering heeft geleid tot een Top 10 voor de regio. Een onderverdeling naar categorie (economie, sociaal cultureel of ecologie) en naar opgave laat het volgende beeld van de Top 10 zien (pagina 41-43, Regionaal Plan 2005-2020 Stadsregio Arnhem Nijmegen)

Visiekaart Regionaal Plan

De visiekaart Regionaal Plan toont de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen in de Stadsregio Arnhem Nijmegen voor de periode 2005-2020.

Tabel 5.1 → Opgave en maatregelen in de stadsregio Arnhem Nijmegen

Economie	Sociaal/Cultureel	Ecologie
Opgave I: Werken	**Opgave I: Wonen**	**Opgave I: Landschap**
1. Stimuleren van stedelijke ontwikkeling rondom een select aantal multimodale knooppunten. 2. Herstructureren van verouderde bedrijventerreinen en het bestaande hoofdwegennet. 3. Ruimte bieden aan innovatieve economische sectoren.	1. Versterken van het hoogstedelijke leefklimaat van Arnhem en Nijmegen. 2. Behouden en versterken van de karakteristieken van dorpen. 3. Ontwikkelen van een regionaal landschapspark. 4. Zichtbaar en toegankelijk maken van cultuurhistorische elementen.	1. Verbeteren van de kwaliteit van het groen in en om de stad.
Opgave II: Mobiliteit		
1. Verbeteren van de aansluiting op (inter)nationale infrastructuurnetwerken. 2. Realiseren van één samenhangend regionaal openbaar vervoersnetwerk.		

Economie

1. Werken

1.1 Stimuleren van stedelijke ontwikkeling rondom enkele multimodale knooppunten

De plekken waar meerdere modaliteiten elkaar (gaan) ontmoeten, bieden nieuwe mogelijkheden voor stedelijke ontwikkeling. Niet ieder multimodaal knooppunt dient echter ruimte te (gaan) bieden aan rode functies. Hiervoor is de omvang van het stedelijke programma te beperkt. Ingezet wordt op enkele 'voorstadstations'.

Projecten

- Uitvoeren van twee praktijkexperimenten voor de stedelijke ontwikkeling van de 'voorstadstations' Arnhem Pley (Kleefse Waard) en Nijmegen Winkelsteeg.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Gemeenten en private partijen stimuleren om tot stedelijke ontwikkeling van voornoemde multimodale knooppunten over te gaan en hen bij de planvorming faciliteren.

1.2 Herstructureren van verouderde bedrijventerreinen en het bestaande hoofdwegennet

Bij het bieden van ruimte voor bedrijven zal worden uitgegaan van de principes van zorgvuldig ruimtegebruik uit de SER-ladder. Nieuwe bedrijfsfuncties dienen allereerst op inbreidingslocaties, vervolgens op herstructureringslocaties en dan pas op uitbreidingslocaties te worden geaccommodeerd. Er ligt aldus een opgave om op bestaande verouderde bedrijventerreinen een deel van de vraag naar bedrijventerrein op te vangen.

Projecten

- Uitvoeren van drie concrete praktijkexperimenten voor de kwaliteitsverbetering van bedrijventerreinen in de A12, A15 en A73-zone. Het gaat hierbij om de bedrijventerreinen Hengelder (Zevenaar), respectievelijk Elst en Bijsterhuizen (Wijchen).
- Bestuderen van de mogelijkheden voor een verdere internationale profilering van de A12-zone.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Initiatief nemen voor het opstellen van bovenlokale gebiedsvisies voor bedrijventerreinen in de A12, A15 en A73-zone, waarin aandacht zal worden besteed aan segmentering, fasering, uitgifte en landschappelijke inpassing.

1.3. Ruimte bieden aan innovatieve economische sectoren

Binnen de Stadsregio Arnhem Nijmegen zijn traditionele economische sectoren als de logistiek, de industrie en de zakelijke dienstverlening sterk vertegenwoordigd. Het vestigingsklimaat van de Stadsregio Arnhem Nijmegen kan worden versterkt door het economische profiel te verbreden en te investeren in innovatieve economische sectoren, zoals de 'creatieve industrie', kennis inzake diverse aspecten van de gezondheidszorg (Health Valley), ICT en dienstverlening in 'welzijn/gastvrijheid'.

Projecten

- Complementeren van het ICT-netwerk.
- Verkennen van de mogelijkheden voor de Stadsregio Arnhem Nijmegen om zich naar de buitenwereld te presenteren als een 'gezonde, comfortabele regio', waar combinaties van recreatie met dienstverlening op het vlak van welzijn/gastvrijheid (zoals zorg, gezondheid en voeding) te vinden zijn.
- Uitvoeren van stimuleringsexperimenten voor 'creatieve industrie' op het Cobercoterrein en in de wijk Klarendal te Arnhem en binnen het gebied Koers-West in Nijmegen.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Zorgdragen voor een regionale afstemming van economische ontwikkelingen, coördineren van initiatieven en stimuleren, dat gemeenten ruimte bieden aan een bij de vraag aansluitend aanbod.

2. Mobiliteit

2.1 Verbeteren van de aansluiting op (inter)nationale infrastructuurnetwerken

In de huidige praktijk is er binnen de Stadsregio Arnhem Nijmegen sprake van ontbrekende schakels in de aansluiting op de (Europese) infrastructuurnetwerken. Door deze ontbrekende schakels op te heffen/te realiseren, kan de (inter)nationale positie van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in de toekomst worden versterkt.

Projecten

- Opwaarderen van de HST-Oost.
- Spoorverdubbeling van de brug bij Ravenstein.
- Verkennen van de aanleg en de exploitatie van een lightrailverbinding tussen Nijmegen en Düsseldorf.
- Verbreden van de A12 en de A50.
- Doortrekken van de A15 naar de A12.
- Realiseren van de tweede Stadsbrug bij Nijmegen.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Lobby voeren en verstrekken van (geld) middelen.

Rol ministerie van VROM

Verbreden van de A12 en de A50 en doortrekken van de A15 naar de A12: mede bevoegd gezag in het kader van de Tracéwet en faciliteren bij doorlopen van planologische en aanverwante procedures.

2.2 Realiseren van één samenhangend regionaal openbaar vervoersnetwerk

Momenteel is er nauwelijks sprake van samenhang tussen de regionale vervoersmodaliteiten trein, bus en regiotaxi. Daarnaast is er sprake van drie verschillende aanbestedingsprocessen hiervoor. Door het trein-, bus- en regiotaxivervoer binnen de Stadsregio Arnhem Nijmegen op elkaar af te stemmen en integraal aan te besteden, ontstaan kansen voor het realiseren van één samenhangend regionaal openbaar vervoersnetwerk.

Projecten

- Realiseren van RegioRail.
- Verkennen van de mogelijkheden om het trein-, bus- en regiotaxivervoer met elkaar te integreren.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Op elkaar afstemmen van de openbaar vervoersmodaliteiten bus, trein en regiotaxi en het integraal aanbesteden van concessies voor het exploiteren van het regionaal openbaar vervoersnetwerk.

Sociaal/cultureel

3. Wonen

3.1. Versterken van het hoogstedelijke leefklimaat van Arnhem en Nijmegen.

Op het moment zijn er nog onvoldoende hoogstedelijke woonwerkmilieus op aantrekkelijke locaties in de regio beschikbaar. Hierdoor wordt niet in de behoeften van bepaalde gebruikers, vooral van de hogere inkomensgroepen, en bepaalde economische en culturele activiteiten voorzien. Met de realisering van de hoogstedelijke projecten Arnhem Rijnoevers en Nijmegen omarmt de Waal kunnen deze behoeften wel worden bediend.

Projecten

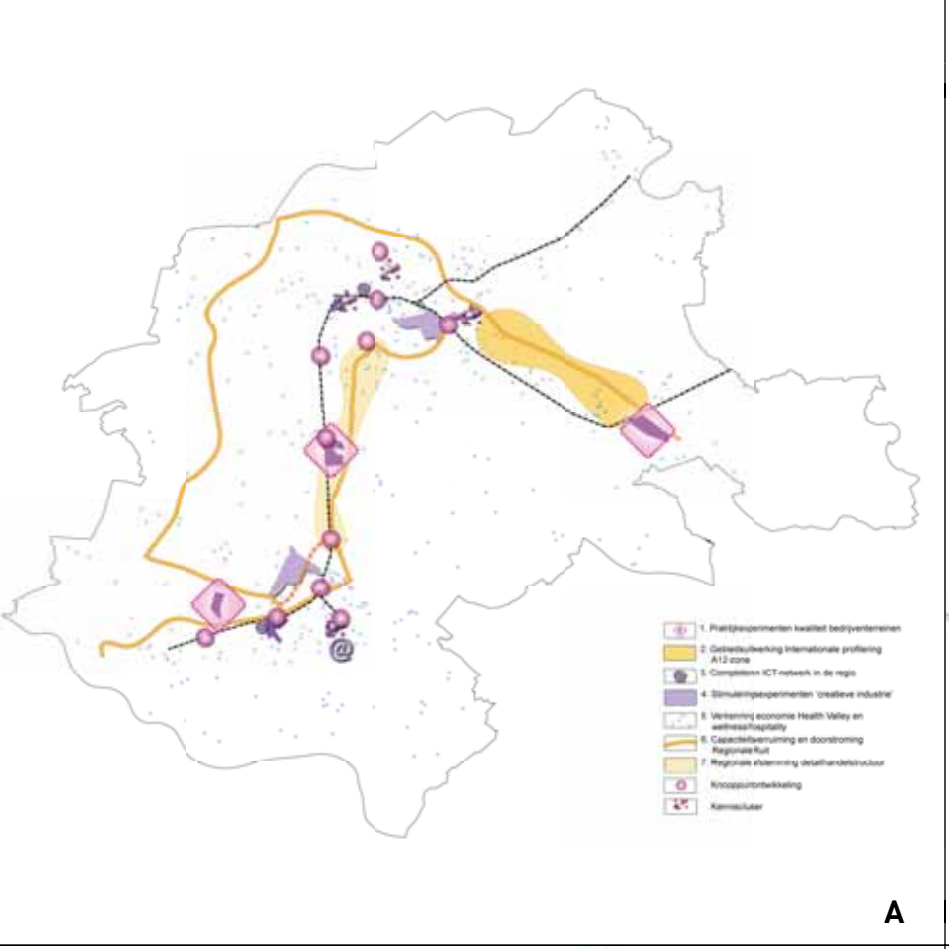
- Realiseren van het project Arnhem Rijnoevers. Dit omvat de integrale transformatie van het stationsgebied rondom Arnhem Centraal, het gebied tussen de oude binnenstad, voornoemd stationsgebied en de Rijn en het noordelijke en zuidelijke Rijnfront. Door een kwaliteitsimpuls van de verouderde openbare ruimte te bewerkstelligen en een mix van centrumstedelijke functies toe te voegen zal een (inter-)nationaal vestigingsklimaat en een aantrekkelijk hoogstedelijk woonmilieu worden geschapen. In het gebied Stadsblokken Meinerswijk zal –met gebruik van het project Experimenten met aangepast bouwen (EMAB)- getracht worden invulling te geven aan een hoogwaardige menging van wonen, werken, culturele voorzieningen en groen.
- Realiseren van het project Nijmegen omarmt de Waal. Dit is de beste karakterisering van het Nijmeegse centrumgebied na realisering van het Waalfront (onderdeel van het project Koers West), de Citadel (onderdeel van VINEX-locatie de Waalsprong) en de tweede stadsbrug als verbinding tussen de nieuwe en oude stad. Het gaat erom de "centrumdelen" van de grote Nijmeegse stedelijke vernieuwings- en ontwikkelingsprojecten als integrale gebiedsopgave aan te pakken en in combinatie daarmee de dijkteruglegging bij Lent uit de PKB Ruimte voor de Rivier gerealiseerd te krijgen.
- Kennis uitwisselen over stedelijke herstructurering.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Binnenhalen van (geld)middelen van buitenaf en het extern profileren van het hoogstedelijke leefklimaat van Arnhem en Nijmegen.

Rol ministerie van VROM

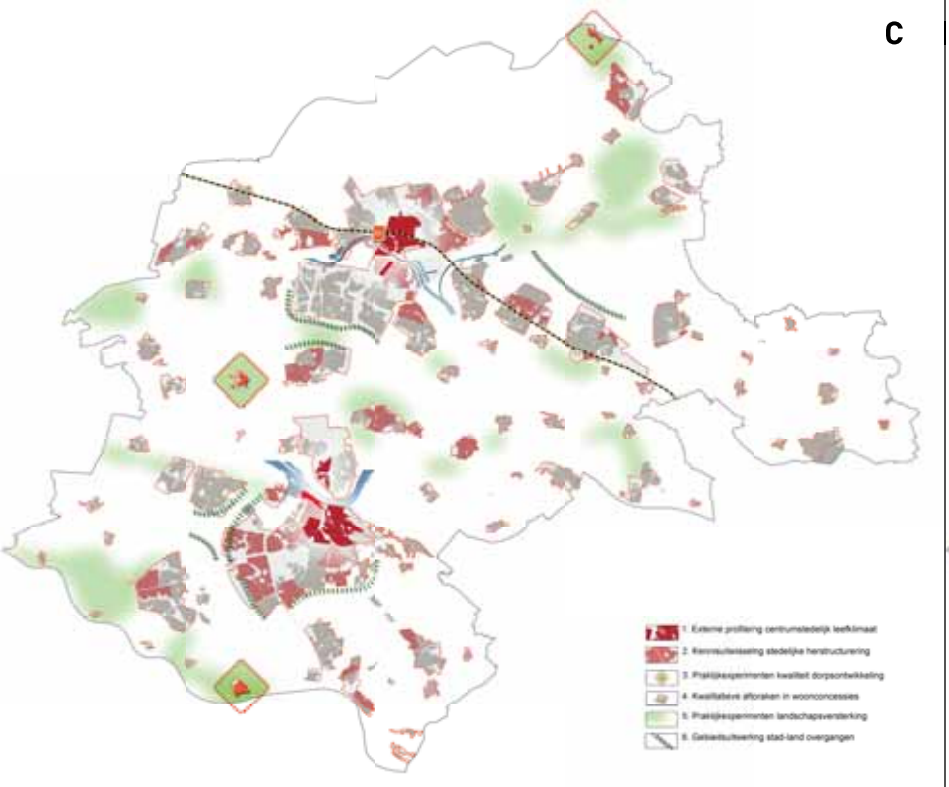
Het project komt mogelijk in aanmerking voor uitvoeringsmiddelen Nota Ruimte[5] en facilitering bij deze integrale gebiedsopgave.

1. Praktijkexperimenten kwaliteit bedrijventerreinen
2. Gebiedsuitwerking Internationale profilering A12 zone
3. Completering ICT-netwerk in de regio
4. Stimuleringsexperimenten 'creatieve industrie'
5. Verkenning economie Health Valley en wellness/hospitality
6. Capaciteitsvermeerdering en doorstroming Regionale Ruit
7. Regionale visievorming detailhandelsstructuur
Knooppuntontwikkeling
Kenniscluster

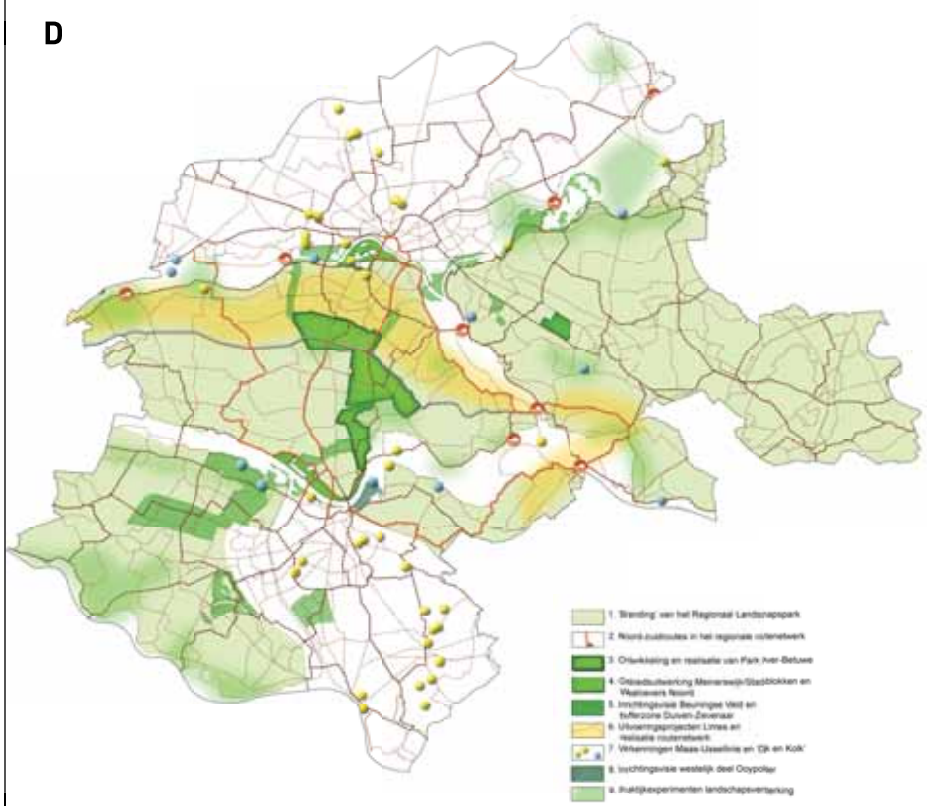
A

1. Lobby HSL-Oost en spoorverdubbeling Zevenaar
2. Verkenning tighaalverbinding Nijmegen-Duisenburg
3. Verbreding van de autoweg A12 en de A50
4. Doortrekken van de A15
5. Realisering netwerkverbetering RegioRail KAN
6. Verkenning geïntegreerd OV-netwerk KAN
7. Stadsbrug Nijmegen
8. Gebiedsuitwerking van multimodale knooppunten

B

1. Externe profilering centrumstedelijk leefklimaat
2. Kennisuitbreiding stedelijke herstructurering
3. Praktijkexperimenten kwaliteit dorpsontwikkeling
4. Kwalitatieve afboraken in woonconcessies
5. Praktijkexperimenten landschapsversterking
6. Gebiedsuitwerking stad-land overgangen

C

1. 'Branding' van het Regionaal Landschapspark
2. Noord-zuidroutes in het regionale routenetwerk
3. Ontwikkeling en realisatie van Park Over-Betuwe
4. Gebiedsuitwerking Meinerswijk/Stadblokken en Weltevrede Noord
5. Inrichtingsvisie Beuningse Veld en buffarzone Duiven-Zevenaar
6. Uitvoeringsprojecten Limes en realisatie routenetwerk
7. Verkenningen Maas-IJsellinie en 'Dijk en Kolk'
8. Inrichtingsvisie westelijk deel Ooypolder
9. Praktijkexperimenten landschapsversterking

D

3.2. Behouden en versterken van de karakteristieken van dorpen.

De verstedelijkingsdruk op het platteland vormt een bedreiging voor het behoud van de eigen identiteit van dorpen die daar zijn gelegen. Door dorpse ruimtelijke ontwikkelingen aan te laten sluiten bij de karakteristieken van de dorpen kunnen de ruimtelijke verschillen tussen stad en platteland worden behouden.

Projecten

- Uitvoeren van drie praktijkexperimenten voor een kwalitatieve dorpsontwikkeling in Laag-Soeren, Overasselt en Valburg.
- Verkennen van de mogelijkheden om de bestaande kwantitatieve woningbouwafspraken te actualiseren en aan te vullen met afspraken over de kwaliteit van de woningbouw.
- Realiseren van twee 'rood voor groen' praktijkexperimenten voor de landschapsversterking van het platteland, bijvoorbeeld rondom Wijchen-Maasduinen en Doesburg.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Initiatief nemen om bovenstaande praktijkexperimenten uit te voeren en stimuleren dat gemeenten en private partijen bij de ruimtelijke ontwikkeling van dorpen rekening houden met de karakteristieke kenmerken ervan.

3.3. Ontwikkelen van een regionaal landschapspark

Het landschap in het middengebied (gemeente Overbetuwe) wordt gekenmerkt door versnippering en eenvormigheid. Met de realisatie van het regionaal landschapspark wordt beoogd om een groene schakel tussen de stedelijke gebieden van de gemeenten Arnhem, Over-Betuwe en Nijmegen te vormen.

Projecten

- Realiseren van de noord-zuid routes in het regionale recreatieve routenetwerk.
- Ontwikkelen van het Park Lingezegen van 1250 hectare. In het middengebied tussen Arnhem en Nijmegen worden in twee decennia ruim 35.000 woningen toegevoegd. Ten behoeve van de leefbaarheid en ruimtelijke balans ligt er daarom een stevige opgave om in deze dynamische omgeving een recreatiegebied van formaat te realiseren, met tegelijkertijd mogelijkheden voor duurzaam natuur- en waterbeheer via ecologische verbindingen tussen en langs de rivierlopen van de Waal en de Nederrijn in dit gebied.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Participeren in de aanleg van Park Lingezegen en het realiseren van een regionaal recreatief routenetwerk.

Rol Ministerie van VROM

Inbrengen van expertise van het Atelier Rijksbouwmeester en mogelijk van het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf in een te organiseren Internationale Bau-Ausstellung (IBA), een internationale bouwmanifestatie, voor de totstandkoming van het Park Lingezegen.

3.4. Zichtbaar en toegankelijk maken van cultuurhistorische elementen

Binnen de Stadsregio Arnhem Nijmegen zijn veel cultuurhistorische elementen aanwezig. Een deel daarvan is echter niet zichtbaar of is nog niet door het publiek ontdekt. Door deze cultuurhistorische elementen wel zichtbaar en voor het publiek toegankelijk te maken (door middel van opgraving, restauratie, herbouw en/of ontsluiting via het recreatieve routenetwerk), kan de regionale identiteit en het recreatief en toeristisch potentieel worden versterkt.

Projecten

- Vier samenhangende cultuurhistorische elementen zichtbaar maken, te weten de Limeszone (geschiedenis van het gebied aan de noordelijke grens van het Romeinse Rijk), de Klei en Kolkzone (geschiedenis van het rivierengebied), de Oorlogszone (geschiedenis van de operatie Market Garden en de Maas-IJssellinie) en de park-, landgoederen- en boslandschapzone.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Initiatief nemen om bovenstaande vier samenhangende cultuurhistorische zones te ontwikkelen en hiervoor (geld)middelen te verstrekken.

Ecologie

4. Landschap

4.1 Verbeteren van de kwaliteit van het groen in en om de stad

De Veluwe, het Rijk van Nijmegen en het Reichswald worden onderling nog niet optimaal ontsloten door ecologische verbindingen. Voor de uitwisseling van flora en fauna is het wenselijk dat deze ontbrekende schakels worden aangelegd. Daarnaast is er in een aantal gevallen sprake van harde overgangen van stad naar platteland. Om de overgang tussen stad en platteland geleidelijker te laten verlopen, zal in deze overgangszones moeten worden geïnvesteerd.

Projecten

- Opstellen van inrichtingsvisies voor het groenproject Beuningse Veld, de bufferzone tussen Duiven en Zevenaar en het westelijke gedeelte van de Ooijpolder bij Nijmegen.
- Bestuderen van de mogelijkheden voor functiecombinaties van water met natuur, recreatie en wonen voor de gebieden Stadsblokken Meinerswijk (Arnhem) en Waaloevers Noord (Nijmegen).
- Realiseren van twee 'rood voor groen' praktijkexperimenten voor de landschapsversterking van het platteland rondom Wijchen-Maasduinen en Doesburg.

Rol Stadsregio Arnhem Nijmegen

Verwerven van geldmiddelen bij het rijk.

5. Projecten die bijdragen aan de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur én een positieve maatschappelijke kosten-batenanalyse hebben én tevens van bovenlokale aard zijn, komen in aanmerking voor de - vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) - beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van de Nota Ruimte.

5.4 → VROM-BETROKKENHEID

Uit de voorgaande inhoudelijke beschrijving van het Regionaal Plan en het Ontwikkelingsprogramma blijkt dat de Stadsregio Arnhem Nijmegen serieus aan de slag is als nationaal stedelijk netwerk en de opgaven die daarbij horen heeft opgepakt. Hoe geeft het ministerie van VROM invulling aan haar medeverantwoordelijkheid voor dit nationaal stedelijk netwerk? VROM, zo bleek hiervoor reeds, is bij verschillende projecten uit het Regionaal Plan en het Ontwikkelingsprogramma betrokken. Hierbij neemt VROM twee verschillende rollen aan: die van geldverstrekker en/of die van ondersteuner. In tabel 5.2 is de invulling van die medeverantwoordelijkheid van VROM bij beide documenten nog eens samengevat.

Tabel 5.2 → VROM-betrokkenheid bij Regionaal plan en Ontwikkelingsprogramma 2005 - 2020

Project/programma	VROM als geldverstrekker	VROM als ondersteuner
Algemeen		
Programma Investeren in de regio Arnhem Nijmegen	Financiële bijdrage van 50 duizend euro.	Deelnemen aan een onderzoek naar vergroting van de uitvoeringskracht van en de publiekprivate samenwerking in investeringsprojecten.
Werkatelier Stadsregio Arnhem Nijmegen		Participeren in een onafhankelijke vrijplaats voor analyseren, inspireren en confronteren.
Economie		
Verbreden van de A12 en de A50		Mede bevoegd gezag in het kader van de Tracéwet en facilitering bij het doorlopen van planologische en aanverwante procedures.
Doortrekken van de A15 naar de A12		Mede bevoegd gezag in het kader van de Tracéwet en facilitering bij het doorlopen van planologische en aanverwante procedures.
Sociaal/cultureel		
Nijmegen omarmt de Waal	Het project komt mogelijk in aanmerking voor uitvoeringsmiddelen Nota Ruimte[6].	Facilitering bij deze integrale gebiedsopgave.
Arnhem Rijnoevers	Het project komt mogelijk in aanmerking voor uitvoeringsmiddelen Nota Ruimte[6]. Investering van 25,0 miljoen euro in Nationaal Sleutelproject Arnhem Centraal. Toekenning in het kader van het Besluit Investeringen Ruimtelijke Kwaliteit van 14,5 miljoen euro ten behoeve van het project Rijnboog.	Facilitering bij deze integrale gebiedsopgave.
Ecologie		
Internationale Bau-Ausstellung (IBA) Park Lingezegen	Financiële bijdrage van 50 duizend euro.	Inbrengen van expertise van het Atelier Rijksbouwmeester en mogelijk van het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf in een te organiseren internationale bouwmanifestatie voor de totstandkoming van het Park Lingezegen.

Naast de financiële inzet die direct gebonden is aan de afspraken rond het Regionaal Plan en het Ontwikkelingsprogramma, worden door VROM via andere programma's eveneens investeringen gedaan die in de Stadsregio Arnhem Nijmegen terechtkomen. Hieronder vallen VROM-investeringen die rechtstreeks aan de Stadsregio Arnhem Nijmegen zelf worden uitgekeerd en VROM-investeringen die naar regiogemeenten vloeien. Ook is het totaal aan VROM-investeringen dat naar de provincie Gelderland gaat opgenomen. Van dit totaal komt een deel terecht in de Stadsregio Arnhem Nijmegen.

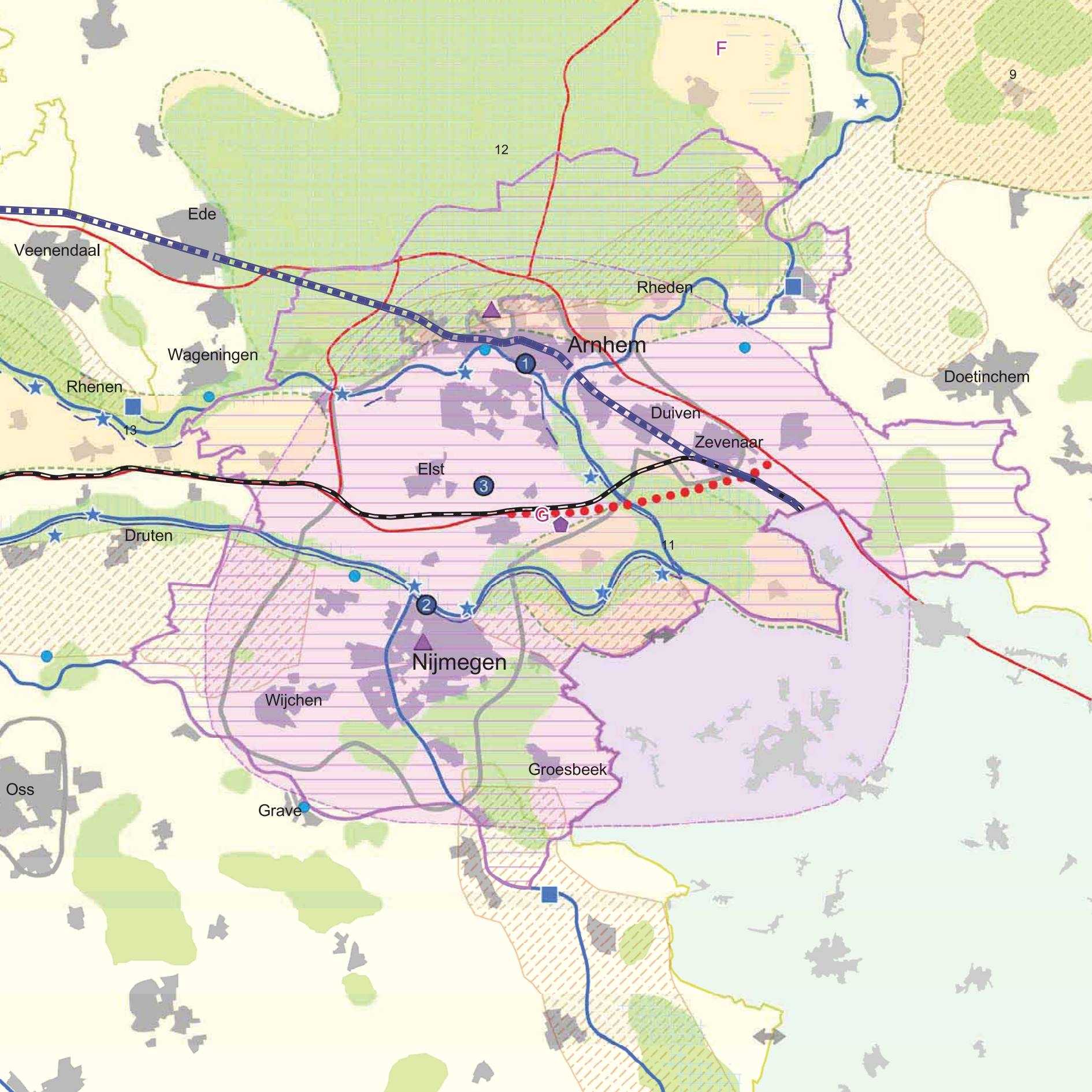
In tabel 5.3 zijn de totale VROM-investeringen in de Stadsregio Arnhem Nijmegen aangegeven. De in de tabel genoemde middelen uit het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) zijn gekoppeld aan de met deze Stadsregio gemaakte woningbouwafspraken. De middelen onder het kopje ISV hebben betrekking op het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Met het Budget Investeringen Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK) draagt VROM bij aan ruimtelijke investeringsprojecten die passen binnen het nationaal ruimtelijk beleid. Onder het kopje NSP is het geld opgenomen dat VROM in het Nieuwe Sleutelproject Arnhem Centraal investeert.

Tabel 5.3 → totale VROM-investeringen in de Stadsregio Arnhem Nijmegen

Stadsregio Arnhem Nijmegen	Totaal	ISV-2	BLS	NSP	BIRK	Bodemsanering	Verminderen van geluidshinder
Arnhem	**66**	23,2		25,0	14,5		
Hart van Dieren	**10,7**				10,7		3,3
Nijmegen	**18,7**	18,7					
Renkumse Beek	**14,4**				14,4		
Wijchen	**2,6**						2,6
Stadsregio Arnhem Nijmegen	**52,7**		52,7				
Gelderland	**77,7**	48,2				29,5	
TOTAAL	**242,8**	**90,0**	**52,7**	**25,0**	**39,6**	**29,5**	**5,9**

Naast VROM zijn er natuurlijk meer ministeries bij de Stadsregio Arnhem Nijmegen betrokken. Toch hebben wij ervoor gekozen om in deze atlas alleen de rollen van VROM in dit nationaal stedelijk netwerk op te nemen. Om een uitputtend overzicht van de rijksbetrokkenheid in de Stadsregio Arnhem Nijmegen te verkrijgen, is meer onderzoek nodig.

6. Projecten die bijdragen aan de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur én een positieve maatschappelijke kosten-batenanalyse hebben én tevens van bovenlokale aard zijn, komen in aanmerking voor de - vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) - beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van de Nota Ruimte.

F
9
12
Ede
Veenendaal
Rheden
Arnhem
Wageningen
Rhenen
13
Doetinchem
Duiven
Zevenaar
Elst
1
2
3
G
Druten
11
Nijmegen
Wijchen
Groesbeek
Oss
Grave

Legenda

Uitvoeringsagenda

- ISV-gemeenten
- Bundelingsgebieden
- Stadsregio Arnhem / Nijmegen

Woningbouwafspraken tot 2010

- G. Stadsregio Arnhem-Nijmegen, 24591 woningen

Gebiedsontwikkeling / projecten

- 1 Arnhem Rijnoevers
- 2 Nijmegen omarmt de Waal
- 3 Park Lingezegen

Groen / blauw

- Blauwe knooppunten
- EMAB-locaties
- Landbouwontwikkelingsgebied glastuinbouw
- Ruimte voor de rivier
- Vogelrichtlijn
- Habitatrichtlijn
- Vogel- en Habitatrichtlijn
- Ecologische Hoofdstructuur
- Belvederegebieden

Nationale landschappen

- 9, Graafschap
- 11, Gelderse Poort (nader te begrenzen)
- 12. Veluwe (nader te begrenzen)
- 13, Rivierengebied (nader te begrenzen)

Bereikbaarheid

- Hoofdverbindingsas weg
- Vaarwegen in rijksbeheer
- Doortrekking A15-A12

Internationaal

- Samenwerking stadsregio Arnhem-Nijmegen met Nordrhein Westfalen
- grensoverschrijdende samenwerking
- Betuwelijn
- HSL-oost

Bron: VROM - DGR/GEO 2006

Stadsregio Arnhem Nijmegen in de Uitvoeringsagenda Ruimte

De projecten Arnhem Rijnoevers, Nijmegen omarmt de Waal en Park Lingezegen uit het Regionaal Plan en Ontwikkelingsprogramma zijn door VROM opgenomen in de Uitvoeringsagenda bij de Nota Ruimte. Behalve die twee projecten zijn in de Uitvoeringsagenda Ruimte nog een aantal andere zaken opgenomen waarvoor VROM (mede) verantwoordelijk is.
Om naast het in de tabel getoonde financiële overzicht een zo compleet mogelijk overzicht te geven van de betrokkenheid van VROM in het gebied, is voor de Stadsregio Arnhem Nijmegen een uitsnede gemaakt van de Regiokaart Oost uit de Uitvoeringsagenda Ruimte.

5.5 → INTERNATIONALE DIMENSIE

Samen met Arnhem en Nijmegen is de Stadsregio Arnhem Nijmegen een lobby bij de Europese Unie gestart om ook na 2006[7] subsidies uit de Europese Structuurfondsen te ontvangen. Voor deze lobby heeft zij het document "Een sterk Europa begint in de Stadsregio Arnhem Nijmegen" opgesteld. Ingezet wordt op een te ontvangen subsidiebedrag van 150 miljoen euro.
De Stadsregio Arnhem Nijmegen vraagt de Europese Unie om ook in de toekomst te blijven investeren in de Stadsregio Arnhem Nijmegen, omdat zij met het uitvoeren van haar regionale agenda kan bijdragen aan het bereiken van Europese doelstellingen als versterking van concurrentiekracht, duurzame ontwikkeling, bereikbaarheid en economische groei en werkgelegenheid. In Europese context richt de Stadsregio Arnhem Nijmegen zich op de volgende opgaven:

- Innovatie en kenniseconomie;
- Fysieke en digitale bereikbaarheid;
- Duurzame transformatie;
- Arbeidspotentieel en participatie en
- Internationalisering.

Bovenstaand subsidieverzoek maakt onderdeel uit van een grotere claim die het landsdeel Oost onder meer in het "Regionaal Programma EFRO Oost-Nederland 2007-2013" op de Europese Structuurfondsen heeft gelegd.
Onlangs heeft de Stadsregio Arnhem Nijmegen samen met BrabantStad, Netwerkstad Twente en Tripool Zuid-Limburg een eigen lobbykantoor in Brussel geopend.
De Stadsregio Arnhem Nijmegen investeert ook in de samenwerking met steden in de aangrenzende Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen, te weten Kleve en Emmerich, maar ook Duisburg en Düsseldorf. In het verleden zijn er ingevolge het Interreg-programma verscheidene bescheiden grensoverschrijdende projecten van de grond gekomen, zoals de aanleg van fietspaden. Voor de toekomst zet de Stadsregio Arnhem Nijmegen in op grensoverschrijdende samenwerking op de volgende onderwerpen:

- Bewerkstelligen van goede grensoverschrijdende verbindingen over weg en spoor;
- Investeren in kennis en innovatie;
- Benutten van de economische potenties van Airport Weeze voor de regio;
- Oplossingen bedenken voor de hoogwaterproblematiek van de Rijn;
- Beschermen van bestaande natuurwaarden en het creëren van nieuwe recreatiemogelijkheden door het ontwikkelen een grensoverschrijdend regionaal park, het Rijn-Niers Park;
- Uitvoeren van projecten met stedelijke netwerken in het buitenland die een economische impuls opleveren.

7. Na 2006 wordt besloten hoe de subsidies uit de Europese Structuurfondsen in de periode tot en met 2013 worden verdeeld.

5.6 → STADSREGIO ARNHEM NIJMEGEN AAN HET WOORD

Heel goed zo'n atlas! Na de Randstad-atlassen van VROM is nu ook de rest van het land aan de beurt. Terecht dat de Randstad als eerste op de agenda stond. Wij hebben immers al een atlas. Die verscheen in 2003, toen de regio nog naar de naam KAN (Knooppunt Arnhem Nijmegen) luisterde. Knooppunten, dat waren de "nationale stedelijke netwerken " van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening (1988). Elke nationale nota RO heeft weer een nieuwe terminologie, maar dat terzijde. Die KAN atlas (in 3 talen) was een weergaloos succes. De bestellingen ervoor kwamen uit de hele wereld, uit Seattle, Seoul en Sao Paulo. Er is, een jaar nadat de laatste atlas over de toonbank ging, nog dagelijks vraag naar. Wat die atlas zo aantrekkelijk maakte was de scope ervan. Niet alleen de hardware, maar ook de software van onze regio was erin te vinden: de carnavalscultuur, de literatuur, de geschiedenis, NEC en Vitesse, de homo's, de Mc Donald's en wat al niet.

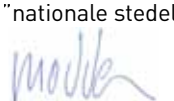
Wat die KAN-atlas echter vooral toont is de onverbiddelijke transformatie van een regio. De steden Arnhem en Nijmegen, die langzaam maar (heel) zeker opgaan in een veel groter stedelijk gebied met steeds meer onderlinge interdependenties. Buiten die twee steden, met samen 300.000 inwoners, wonen inmiddels 400.000 inwoners. We zien de opkomst van een polycentrische stedelijke regio. Wij noemen dat stadsregio en sluiten ons daarmee aan bij het taalgebruik elders in de wereld (city-region).

De wereld van het (nationaal) beleid herkent dat wel, die stadsregio, maar lijkt er nog geen eenduidig antwoord op te hebben. Valt de stadsregio samen met het nationaal stedelijk netwerk van de Nota Ruimte? Ik weet het niet. Daarvoor zouden we moeten weten wat dat nu eigenlijk is, zo'n nationaal stedelijk netwerk. Op de kaart van de Nota Ruimte zien we wel een indicatie maar we zien geen begrensd gebied. Misschien hoeft dat ook niet, maar we zien ook geen duidelijk netwerk van knopen en lijnen. De begripsvorming rond "nationale stedelijke netwerken" lijkt ontleend te zijn aan de structuur van de nieuwe economische verhoudingen op wereldschaal zoals die door Saskia Sassen en Manual Castells zijn geconceptualiseerd.
Afgezien van deze onduidelijkheid is de Nota Ruimte wel een doorbraak. Er wordt immers afgerekend met 50 jaar beleid dat kan worden getypeerd als verdelende rechtvaardigheid. Daarin werden rijksmiddelen altijd zo gelijkmatig mogelijk over Nederland verdeeld. Het kabinet wil met de Nota Ruimte publieke investeringen richten, focussen, op de nationale stedelijke netwerken. We zien dat ook terug in beleidsnota's van het ministerie van EZ (Pieken in de Delta). Toch is het kennelijk best moeilijk om na een halve eeuw verdelende rechtvaardigheid de koers te wenden. Verdelende rechtvaardigheid zit in onze genen. In de dagelijkse stroom van beslissingen op rijksniveau is de nieuwe politiek nog niet altijd even goed waarneembaar. Het meest evident zien we dat in de grote variëteit aan relatielijnen die vanuit de departementen, of beter vanuit directoraten-generaal, naar de "lagere overheden" lopen. Het ene departement of onderdeel daarvan ziet vooral steden (BZK, VROM), de andere regio's (V&W en ook VROM) en de derde provincies (LNV, EZ). Het beleid, en daarmee ook de geldstromen, richt zich als vanouds op de eigen partners in de regio. Het is natuurlijk ook lastig om het op "het nationaal stedelijk netwerk " te richten. Immers, bij welk adres moeten we dan zijn?

Daarom is deze atlas een goed ding, het kan immers identiteit geven aan het fenomeen 'nationaal stedelijk netwerk '. Misschien is het goed bij die zoektocht te beginnen bij de vraag naar de kenmerken van de stedelijke regio's in de jaren van Tweede Nota RO (1966). De belangrijkste kwalitatieve verandering t.o.v. de regio's in die tijd is de opkomst van een polycentrische structuur op regionaal niveau. In onze regio staan we wat dat betreft overigens pas aan het begin van die ontwikkeling. Met name in het middengebied tussen Arnhem en Nijmegen zien we dat nu opkomen (ontwikkelingen rond een stadion, perifere detailhandel, nieuwe stations). De stadsregio vervult een belangrijke rol in die transformatie, van een regio met twee centrumsteden naar een stedelijk veld met nieuwe centrale plekken die niet meer automatisch in de steden zijn te vinden. Laat dat "nationale stedelijke netwerk" dus maar samenvallen met die stadsregio. Dan is er tenminste een adres voor het nieuwe kabinetsbeleid!

Het voorgaande maakt zonneklaar wat onze belangrijkste opgave is. Interne bereikbaarheid, daar gaat het eerst en vooral om! Als het stedelijk veld uitdijt en er een polycentrische structuur ontstaat, dan moet de infrastructuur (wegen en openbaar vervoer) volgen, nog liever voorsorteren. Dat is geen gemakkelijke opgave met marktwerking in het openbaar vervoer als nieuw fenomeen in een speelveld met tegelijkertijd monopolistische kenmerken. Desondanks staan nieuwe stations op de agenda, vernieuwen we de concessies in het openbaar vervoer en maken een nieuw masterplan openbaar vervoer. Het goede nieuws is dat V&W in ieder geval vol inzet op de WGR-Plus regio's en daarmee op samenwerkende gemeenten. Externe bereikbaarheid is minstens even belangrijk en ook even complex maar hier heeft de stadsregio een andere rol, lobbyend en minder "hands on" aan de slag. De HSL Amsterdam-Frankfurt (Deltalijn), verbreding van de spoorbrug bij Ravenstein (meer treinen tussen Arnhem-Nijmegen en Den Bosch-Eindhoven), het vliegveld Weeze en het herstel van grensoverschrijdende verbindingen (Nijmegen-Kleve). En niet te vergeten, de doortrekking van A15 naar de A12. Anders komt er straks geen Duitser meer in de Randstad aan.

De stadsregio zet zwaar in op ruimtelijke ontwikkeling die de mobiliteit in goede banen wil leiden. Het zou mooi zijn als naast V&W ook VROM daarvoor een meewerkende partner wordt. Een volgende opgave, nu verstopt in vele beleids- en financiële beleidskaders, is de groene contramal van de verstedelijking in onze regio. Een doorbraak daarin zal nog wel even op zich laten wachten. Intussen werken wij daar wel zelf aan in het project Investeren in de Regio! Daarin ontwikkelen we, in samenwerking met VROM en de provincie Gelderland, maar vooral met een grote groep marktpartijen en maatschappelijke partijen, nieuwe investeringsprojecten rond ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit en economie. Het gaat allemaal om uitvoeren, om het entameren van investeringen en dat is de core business van de stadsregio. Het zou mij verbazen als dat ook niet de missie is van de "nationale stedelijke netwerken"....

– Jaap Modder,
Bestuursvoorzitter Stadsregio Arnhem Nijmegen